

تحلیل کیفی پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان از دیدگاه استادان و کارشناسان

مسئول آموزش موسسات اموزش عالی رشت^۱

نادر افقی^۲
عباس صادقی^۳
محمد حسن بن‌پور‌حمدی^۴
سیده فاطمه امامی^۵

چکیده

تقلب امتحانی پدیده‌ای عالم‌گیر است که محدود به مرز جغرافیایی و یا دانشگاه و مدرسه خاصی نمی‌شود. مسئله اصلی در این مقاله بررسی و پاسخ به ۹ سوال در باره پدیده تقلب با توجه به مضامین چند وجهی آن از زوایای متفاوت است که توسط استادان دانشگاه و کارشناسان مسئول آموزش در سطح دانشگاه‌های شهر رشت صورت پذیرفت و تکمیل گردید. این پژوهش از نوع مقطعی و با هدف توصیفی- تبیینی است. از آن جا که این تحقیق به دنبال درک و شرح واژه تقلب از دیدگاه استادان و کارشناسان مسئول آموزش موسسات عالی

^۱. این پژوهش بر گرفته از طرح پژوهش مصوب با عنوان بررسی عوامل موثر بر انجام تقلب در بین دانشجویان موسسات آموزش عالی شهر رشت است که در سال ۱۳۹۰ در دانشگاه گیلان انجام گرفته است.

^۲. استادیار گروه علوم اجتماعی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران، مسئول مکاتبه، پست الکترونیک:

N.ofoghi@yahoo.com

^۳. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران، پست الکترونیک:

Asadeghi@guilan.ac.ir

^۴. مریم گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه گیلان، رشت، ایران، پست الکترونیک:

Banapou@guilan.ac.ir

^۵. دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی روسایی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران، تهران، ایران، پست الکترونیک:

F.emami22@yahoo.com

شهر رشت و نوع تفسیر آنان از جهان اجتماعی بوده است، جمع آوری داده‌ها با رویکرد کیفی و تکنیک مصاحبه نیمه ساختار مند با ۲۰ نفر از استادان و کارشناسان مسئول آموزش که به روش نمونه‌گیری هدفمند انتخاب شده بودند، صورت گرفت. با نگاهی به تحلیل یافته‌های تحقیق بر اساس کد گذاری موضوعی داده‌ها می‌توان متوجه این موضوع شد که هر یک از افراد نمونه، نظرات متفاوتی در خصوص مضامین مورد نظر ارائه نموده اند. نتایج این پژوهش نشان دادند که مواردی نظیر: عدم تسلط بر موضوع درسی، کوتاهی در انجام تکالیف دانشجوئی، عدم آمادگی برای امتحان، عدم اجرای قوانین و مقررات، نداشتن انگیزه کافی، فضای جلسه امتحان، نبودن بلوغ اجتماعی کافی در دانشجویان، مدرک گرانی، بزرگ نمایی کاذب نمرات امتحانی، می‌توانند عوامل تاثیرگذار بر گرایش به تقلب در میان دانشجویان باشند.

واژگان کلیدی: تقلب، تخلف، سازگاری ارزشی، موسسات آموزش عالی رشت.

مقدمه و بیان مسئله

نهادهای آموزشی و پرورشی، فرایند نظام یافته جامعه‌پذیری افراد را بر عهده دارند. امتحان و آزمون، نهادهای فرعی آن می‌باشند (نیک گهر، ۱۳۸۳: ۱۸۶ به نقل از علیخواه و همکاران، ۱۳۹۳: ۱۶۲). یکی از مسائل جامعه دانشگاهی تقلب است. رفتار تقلب در محیط آکادمیک در حال افزایش است (مک کاب^۱ و ترینو، ۱۹۹۷؛ مک کاب و دیگران، ۲۰۰۱ و فارنز^۲ و دیگران، ۲۰۱۱) و اکثر دانشجویان، نوعی بی‌صدقی تحصیلی را در طول دوران تحصیل خود گزارش نموده‌اند (مردادک^۳، ۲۰۰۸، به نقل از خامسان و امیری، ۱۳۹۰: ۵۳).

پدیده تقلب بر نظم و انصباط دانشگاه اثر منفی وارد می‌سازد و در کاهش اعتبار و ارزش مدارک اعطایی آن مؤسسه دانشگاهی و علمی نقش دارد. همچنین، بر افکار فراگیران اثر سوئی دارد و اعتبار آنان را کاهش می‌دهد و بر رشد و سلامت آنها اثر می‌گذارد (ران-اکسیو پین^۴، ۲۰۰۷: ۱۲؛ استرن و هاویلیک^۵، ۱۹۸۶: ۱۲۹). البته باید توجه داشت این اتفاق یعنی ارتباط بین تقلب در امتحان و تقلب در شغل و زندگی، همواره یک ارتباط معنی دار نیست. ممکن است هر یک زمینه‌ها و عوامل جداگانه‌ای برای بروز داشته باشند. همچنین، تقلب از نظر روانی می‌تواند آثاری مانند بروز احساس ترس و حقارت و پنهان‌کاری را در افراد در پی داشته باشد. به طوری که روانشناسان تقلب را بیماری روحی شخصیتی می‌دانند و معتقدند وقتی که درباره نادرستی رفتار تقلب

۱. McCabe

۲. Farnese

۳. Mordak

۴. Run-Xian & Xiao-pin

۵. Stern & Havlicek

به فراغیران هشدار نمی‌دهیم و پیامدهای منفی آن را آشکار نمی‌کنیم، چگونه می‌توان انتظار داشت که آن‌ها به سمت تقلب رو نیاورند (شرفی و علی بیگی، ۱۳۹۲: ۱۴۲).

با توجه به نتایج پژوهش‌های فوق، به نظر می‌رسد کمتر به عواملی نظیر تاثیرپذیده‌های فرهنگی در تقلب، تعاریف ذهنی تقلب از نظر افراد، تفاوت‌های بین مفاهیمی مانند تقلب، تخلف یا نوعی سازگاری ارزشی، پرداخته شده است. از این رو، پژوهش حاضر در پی یافتن پاسخ به پرسش‌هایی در زمینه شکل گیری پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان است. سوالات اصلی پژوهش از قرار زیر است:

۱. چرا دانشجویان اقدام به تقلب یا تخلف می‌کنند؟
 ۲. تفاوت تقلب و تخلف چیست؟
 ۳. آیا دانشجویان با نگرش مثبت (مثلاً اگر تقلب کنی نتیجه می‌گیری) در مقایسه با دانشجویان با نگرش منفی (مثلاً اگر تقلب کنی کار خطای انجام داده‌ای ولی مجبوری) بیشتر تقلب یا تخلف می‌کنند؟ چرا؟
 ۴. دانشجویان متقلب یا متخلص چه ویژگی‌های شخصیتی دارند؟ توضیح دهید.
 ۵. آیا بین شیوه تدریس استاد با اقدام به تقلب یا تخلف رابطه دارد؟ چرا؟
 ۶. آیا بین محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه‌ای مشاهده می‌کنید؟ چرا؟
 ۷. آیا بین رشته تحصیلی، نوع موسسه آموزش عالی، سن، جنسیت و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه وجود دارد؟ چرا؟
 ۸. چه ارتباطی بین وجود اضطراب و اقدام به تقلب یا تخلف در دانشجویان مشاهده می‌کنید؟
 ۹. آیا تقلب یا تخلف را می‌توان از سیستم آموزشی حذف کرد؟ چگونه؟
- راحت طلبی، عدم اعتماد به نفس و به دنبال آن نیاز به تقلب برای انجام تکالیف دانشگاهی، همواره سود جویان را تشویق نموده است. به طوری که روزانه با انواع تبلیغات و آگهی‌های فروش تکالیف یا سوالات امتحانی و حتی پایان‌نامه‌های دانشجویی در مقاطع مختلف در رسانه‌های گوناگون مجازی و غیر مجازی مواجه می‌شویم. علیوردي نیا و همکاران (۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان بررسی نقش یادگیری اجتماعی در تقلب دانشگاهی به آزمون نظریه یادگیری اجتماعی ایکرز در تبیین تقلب دانشگاهی میان دانشجویان پرداخت. در این پژوهش مدل ساختاری که روابط علی بین متغیرهای مکنون را مشخص کند جهت آزمون این نظریه تدوین شد. نتایج مدل ساختاری تحقیق، برآش داده‌های مشاهده شده با مدل نظری تحقیق تأیید شد. اثر متغیرهای پیوند افتراقی، تعاریف، عکس العمل و پاداش بر تقلب دانشگاهی معنادار بود؛ در حالی که اثر متغیرهای تشویق، بازدارندگی و تقلید معنادار نبود. در نهایت، هم نظریه یادگیری اجتماعی قادر به تبیین تقلب دانشگاهی است.

امینی و همکاران(۱۳۹۴) در پژوهشی تحت عنوان مقایسه نگرش و عملکرد دانشجویان پزشکی مقطع بالینی دانشکده پزشکی شیراز در زمینه انواع تقلب دانشگاهی (تقلب در امتحان، تقلب در بالین و تقلب در نوشتن پژوهش و مقاله) به بررسی تعیین شیوع انواع تقلب در بین دانشجویان پزشکی سه سال آخر دانشکده پزشکی شیراز در سال ۱۳۸۸ پرداخته است. نتایج نشان می‌دهد هر چند بیشتر دانشجویان نگرش مثبت دارند و تقلب را امر ناپسندی می‌دانند، اما نیمی از آنان مرتكب تقلب شده اند که این موضوع را می‌توان ناشی از استرس امتحان دانست. بنابراین، به نظر می‌رسد باید بر روی رفتارهای دانشجویان کار شود و آموزش‌های لازم به آنان در این زمینه ارایه گردد؛ به طوری که داشتن استرس دلیلی برای انجام تقلب نباشد و این پدیده در عمل مهار شود.

علیخواه (۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان تقلب در امتحان؛ نگاهی از درون به بررسی تقلب در امتحان در پی ریشه‌یابی دلایل تقلب، از نظریه تکنیک‌های خنثی‌سازی سایکز و ماتزا استفاده کرده است. طبق بررسی یافته‌ها حاکی از آن است که امتحانات در سیستم آموزشی کشورمان از یک مسئله سنجشی به یک مسئله ارزشی تبدیل شده است و این تبدیل نابجا عاملی در افزایش میزان تقلب در بین دانشجویان شده است. فعلی و همکاران(۱۳۹۳) در پژوهشی تحت عنوان عوامل مؤثر بر تقلب دانشجویان درآزمونهای دانشگاهی به شناسایی عوامل مؤثر بر تقلب دانشجویان در آزمونهای پرداخت. روش پژوهش از نوع توصیفی -همبستگی بود که به صورت پیمایشی انجام شد. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان دوره کارشناسی دانشکده کشاورزی دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرگان بود که حداقل یک نیمسال تحصیلی را گذرانده بودند. نتایج تحقیق نشان داد که بین متغیرهای جمعیت شناختی و روانشناختی پاسخگویان با میزان تقلب آنها در آزمونهای دانشگاهی رابطه معنادار وجود دارد. در آزمون رگرسیون چندگانه خطی متغیرهای نگرش به تقلب در آزمون، انگیزه برای تقلب در آزمون، سن و سنتوات تحصیلی توانایی تبیین ۳۹ درصد از تغییرات میزان تقلب پاسخگویان در آزمونهای دانشگاهی را دارا بودند.

(لاورا تودارو^{۱۱}، ۲۰۱۴) در پژوهشی تحت عنوان تقلب علمی در دانشجویان: روابط میان شخصی ارزش‌ها، عزت نفس و تسلط با استفاده از روش توصیفی و تحلیلی به بررسی عوامل مؤثر بر تقلب در میان دانشجویان دختر و پسر پرداخت. نتایج حاکی از آن است که مابین جنسیت و تقلب تفاوت معنی‌داری وجود ندارد و همچنین دانشجویان با سطح تسلط بالا و عزت نفس بیشتر کمتر به سمت تقلب می‌روند.

۱۱. Laura Teodora David

(استانکولسکو^{۱۲}، ۲۰۱۲) در مقاله‌ای تحت عنوان عوامل اثرگذار بر رفتار افراد در هنگام تقلب به بررسی رابطه بین گرایش‌های عاطفی در شرایط شرم‌آور و رفتار افراد در هنگام تقلب پرداخت.

بررسی پیشنهادهای داخلی و خارجی اشاره شده و نتایج آنها، نشان می‌دهد علیرغم اینکه پژوهش‌هایی در زمینه تقلب انجام شده است اما همچنان تعداد و تنوع این پژوهش‌ها ناکافی است: آسیب‌شناسی، تحلیل عوامل بازدارنده، طبقه‌بندی نظرات و تفسیرهای کارشناسان در زمینه تقلب، تبدیل تقلب به نوعی سازگاری ارزشی در بین دانشجویان، از جمله مواردی است که به نظر می‌رسد باید بیشتر مورد توجه قرار گیرند. از این رو ضرورت پژوهش حاضر بیشتر روشن می‌شود.

ادبیات پژوهش

تعريف تقلب

تقلب در امتحانات^{۱۳} که در این پژوهش جهت اختصار از آن «تقلب امتحانی» یا «تقلب» یاد می‌شود، از نظر جنسن^{۱۴} و همکارانش (۲۰۰۲) اساساً نوعی فریب‌کاری^{۱۵} و حقه‌بازی محسوب می‌شود. در برخی از متون، زیرمجموعه «نادرستی تحصیلی» و در برخی متون مترادف با نادرستی تحصیلی محسوب می‌شود. به‌هرحال تقلب امتحانی طبق تعریف تورپ^{۱۶} و همکارانش (۱۹۹۹) عبارت از اقدام دانشجو یا دانش‌آموز به‌منظور قلمداد نمودن کار تحصیلی دیگران به‌جای خود است. تقلب امتحانی پدیده‌ای عالم‌گیر است که محدود به مرز جغرافیایی و یا دانشگاه و مدرسه خاصی نمی‌شود و برخی صاحب‌نظران با توجه به فراوانی آن از این پدیده به عنوان اپیدمی و برخی به عنوان یک مشکل مزمن یاد کرده‌اند.

به عقیده براون^{۱۷} (۱۹۷۶) و روانشناسان تربیتی و یادگیری و متخصصین تعلیم و تربیت در مواجهه با این واژه با توجه به عملکرد دانش‌آموزان و کسانی که به صحنه علم‌آموزی به‌هر نحوی قدم گذاشته‌اند، به نظر می‌رسد نیاز به دقت نظر بیشتری نسبت به محیط‌های دیگر، وجود دارد. انان معتقدند که افراد در محیط‌های تربیتی تحت تأثیر برخی انگیزه‌ها و واکنش‌ها و محیط‌های خاص قرار می‌گیرند که دست به عمل تقلب می‌زنند. به نظر انان اگر چنین محیط‌هایی مورد تهاجم فرهنگی قرار نگیرند، هیچ‌گاه دانشجو دست به چنین اقداماتی نخواهد زد (براون، ۱۹۷۶: ۲۱۱).

۱۲. Stanculescu

۱۳. Cheating on exam

۱۴. Jensen

۱۵. Deception

۱۶. Thorpe

۱۷. Brown

با توجه به تعاریف متفاوت مفهوم تقلب در محیط‌های آموزشی، پدیده «تقلب» را صرفاً نمی‌توان تنها به دانشجویان ارتباط داد این موضوع از زوایای مختلفی قابل بررسی است. برای مثال: ضعف نظام برنامه‌ریزی، مدیریت در امر برنامه‌ریزی آموزشی، مشکلات برنامه‌های درسی و هدفمند نبودن محتواها در کتاب‌های مختلف درسی یا توجه صرف به مدرک‌گرایی و خلاصی دانشجو از محیط آموزشی که مورد علاقه‌اش نیست یا عدم کارایی رشته‌های تحصیلی در بازار کار و دهها مشکلات مشابه دیگر از این نوع هستند که افراد متقلب را وارد می‌کنند که به توجیه اعمالی نظیر: ارائه مقاله‌ای که از جای دیگر گرفته شده (به سرقت رفته)، رونویسی کردن تکلیف منزل از تکلیف شخص دیگر، اجازه دادن به سایر افراد برای رونویسی کردن تکلیف منزل، انجام تکلیف توسط فرد دیگر، انجام تکلیف برای سایر افراد، انجام تکلیف فردی به همراه سایر اشخاص، پیراذن امروزه بی‌اخلاقی علمی (عدم صداقت علمی) و سرقت علمی یکی از موضوعات جنبه‌برانگیز در آموزش عالی می‌باشد به نحوی که به یکی از مباحث مهم دانشگاهی و نگرانی جدی در آموزش عالی تبدیل شده است. بی‌اخلاقی علمی، یک مسئله پیچیده اخلاقی است (پارک^{۱۸}، ۲۰۰۳؛ ۴۷۱). افزایش توجه به رفتار اخلاقی به طور کلی و سوء رفتار به ویژه در سالهای اخیر، به انتشار رسواییهای اخلاقی در دانشگاهها منجر شده است. شواهد تجربی نشان از افزایش وقوع این پدیده در سال‌های اخیر نشان می‌دهد (میراندا^{۱۹}، ۲۰۱۱؛ ۲۰۱۱). با این حال به نظر می‌رسد که دانشگاه‌ها درک کاملی از این مسئله ندارند (ویدمن^{۲۰}، ۲۰۰۸؛ ۳). بی‌اخلاقی علمی، کیفیت آموزشی سازمان‌های علمی را تضعیف کرده، قابلیت‌های فارغ التحصیلان را زیر سوال برد و سد راه اهداف عمده سیستم آموزشی (از جمله آموزش شهر و ندانی مسئول و آبرومند) می‌باشد و سرانجام اثرات نامطلوبی برای آموزش عالی دارد. دانشجویان درگیر در بی‌اخلاقی علمی بعید است که بتوانند مهارت‌های لازم برای زندگی حرفة‌ای آینده خود را کسب کنند و اعطای مدرک به این افراد آسیب‌هایی جدی در سطوح مختلف در بی‌دارد. در واقع ورود متخصصین بی‌کفايت به بازار کار ممکن است باعث به وجود آمدن مشکلات اجتماعی متعددی در جامعه شود (تیکس ریا^{۲۱}، ۲۰۱۰؛ ۲۲؛ به نقل از همتی و کریمی، ۱۳۹۵).

تقلب در تکالیف درسی

رتینگر و جردن^{۲۲} (۲۰۰۷) به دو دسته متغیر به عنوان علل تقلب اشاره کرده‌اند: متغیرهای فردی (شخصی) و متغیرهای بافتی یا زمینه‌ای (رتینگر^{۲۳}، ۲۰۰۵؛ ۱۰۷). در مقایسه با پژوهش‌های انجام شده پیرامون عوامل بافتی و

۱۸. Park

۱۹. Miranda

۲۰. Wideman

۲۱. Teixeira

۲۲. Rettinger & Jordan

۲۳. Rettinger

زمینه‌ای تقلب، بیشتر پژوهش‌ها بر متغیرهای فردی متمرکز بوده‌اند (مک کب^{۲۴}: ۲۰۰۱؛ ۲۱۹: ۱۹۶۰ تا ۱۹۹۰ اغلب تحقیقات پیرامون تقلب دانشجویان، بر نقش عوامل فردی مرتبط با رفتار تقلب متمرکز بوده است (همان منبع). عوامل فردی، ویژگی‌هایی هستند که به‌وسیله نسل یا به‌وسیله موقعیتی که فرد در آن متولد می‌شود (مانند مذهب و ملیت) تعیین می‌گرددن(بریمبل^{۲۵}: ۲۰۰۵؛ ۱۹: ۲۰۰۵). متغیرهای خصیصه‌ای یا فردی که بیشترین ارتباط را با انجام عدم صداقت تحصیلی (تقلب) دارند، عبارت‌اند از: موفقیت تحصیلی، سن، درگیری در فعالیت‌های اجتماعی، رشته تحصیلی، جنسیت، معدل، اخلاق کاری، شخصیت نوع A، رویکرد رقابتی به پیشرفت تحصیلی و عزت نفس (ارتباط عوامل موقعیتی یا بافتی بر تقلب نیز موردتوجه پژوهشگران بوده است. عوامل زمینه‌ای به فشارهای بیرونی گفته می‌شود که بر فرد تحمیل و موجب ترغیب یا منع تقلب می‌گرددن. از مهم‌ترین این عوامل می‌توان به تأثیرات گروه همسال، استادان و معلمان و سیاست‌های آموزشی اشاره کرد (باتول^{۲۶} و همکاران، ۱۹۹۷: ۲۰۰۲؛ کامینگر، مادوکس، هارلو و دیز^{۲۷}: ۲۰۰۲؛ ۲۸۶: ۲۰۰۲؛ نول و لاوفر^{۲۸}: ۲۰۱۱).

علل ارتکاب تقلب از دیدگاه دانشجویان

نام امتحان همواره دلهره‌آور و اضطراب آفرین است . امتحان هر چه باشد با محرومیت‌ها و بی‌خوابی‌ها و بالاخره سرنوشت انسان گره‌خورده است و پیامد آن نگرانی از سرزنش، دلهره شکست، عقب ماندن و ناکامی در آرزوها و آرمانها روح و جان آزمون دهنده را می‌آزاد و باعث می‌شود تا به دنبال راهی باشد تا در مورد موفقیت، اطمینان بیابد که یکی از این راههایی که ممکن است به‌طرف آن گرایش پیدا کند تقلب در امتحان است. در پژوهش (صا دقی و همکاران، ۱۳۹۰) دیدگاه‌های دانشجویان از طریق چند سؤال گردآوری شد و از آن‌ها خواسته شد که نظرات صادقانه خود را در مورد تقلب در امتحان بیان دارند.

خلاصه یافته‌های توصیفی صحبت‌ها و نظرات^{۲۹} نفر دانشجو در رشته‌های مختلف تحصیلی به شرح زیر ارائه گردید:

۱. عدم اعتماد به معلومات و یادگیری خوبیش ۰/۰۲۳
۲. تلاش برای گرفتن نمره بالا و ترس از نمره کم گرفتن ۰/۰۲۲
۳. عدم آمادگی و فرصت کم برای مطالعه عمیق ۰/۰۱۷
۴. عادت به تقلب ۰/۰۱۶

۲۴. McCabe

۲۵. Brimble

۲۶. Batool et al

۲۷. Cummings, Maddux, Harlow & Dys

۲۸. Nowell & Laufer

۵. بی میلی یا عدم علاوه و انگیزه به درس ۰/۰۱۳

۶. سختگیری بیش از حد استاد ۰/۰۵

۷. تردید در درست بودن پاسخها ۰/۰۳

۸. نبود امکانات کافی در خوابگاهها برای مطالعه ۰/۰۲

موارد دیگری چون اضطراب در جلسه امتحان، عدم تمرکز، تنبی و راحت طلبی، رقابت یا چشم همچشمی در بالا گرفتن نمره، وسوسه و جو گرفتگی، شیطنت از جمله علل اشاره شده بود. همچنین (علیوردی و همکاران، ۱۳۹۴) بر اساس پژوهشی در رابطه با عامل اصلی تقلب دانشگاهی در میان دانشجویان با توجه به تجارب انان، به این نتیجه رسیدند که نظریه یادگیری اجتماعی توانایی تبیین پدیده تقلب دانشگاهی در میان دانشجویان را دارد. این نظریه از طریق مولفه هایی چون: پیوند افتراقی یعنی یادگیری اعمال فاقد صداقت علمی، تابع مثبت بودن تقلب نسبت به تعاریف مطلوب از تقلب یعنی تعریف از تقلب این عمل را توجیه می کند. در عین حال تقلب تابع منفی از تعاریف نا مطلوب تقلب هم است یعنی به همان نسبت هرچه بیشتر تقلب از سوی گروه های مرجع رد شود ارتکاب به تقلب نیز کاهش می یابد.^۴- تاثیر عوامل پاداش دهنده تقلب در ارتکاب به تقلب، یعنی تعویت احساساتی مانند موافقیت، متفاوت بودن، هیجان، زرنگی، کسب نمره بالا در فرد، علل ارتکاب به تقلب در بین دانشجویان را به خوبی تبیین می نماید.

اضطراب و تقلب کردن

لیزابت رومر^{۲۹} و توماس بورکووک^{۳۰} از روانشناسان دانشگاه پنسلوانیا، در تحقیقات خود دریافتند که منشأ و قلب تمام اضطراب‌ها، نگرانی است. البته اذعان می‌دارند، زمانی که نگرانی سودمند واقع شود، هیچ اشکالی ندارد. در توجیه این مسئله توضیح می‌دهند؛ با تفکر عمیق درباره یک مشکل که به معنای به کارگیری تعمق سازنده است و می‌تواند شبیه نگرانی به نظر برسد، می‌توان به راه حلی دست یافت. دانیل گلن (۲۰۰۱) در کتاب خود چنین آورده است، درواقع واکنشی که زمینه‌ساز نگرانی است، همان گوش به زنگ بودن انسان در مقابل خطر بالقوه است که بدون شک در طول دوران تکامل برای بقای نسل بشر سودمند بوده است. لیکن نگرانی‌های مزمن و مکرر، مشکل ایجاد می‌کنند که به صورت نوعی چرخش به دور خود است که هیچ‌گاه به راه حل مثبت منتهی نمی‌شود.

ریچارد کلدربرگ (۱۹۹۰) معتقد است اختلالات اضطراب به شرحی که در نوشه‌های پزشکی آمده، گروه ناهمگنی از سندروم‌های بالینی و تعریف‌ها را در بر می‌گیرد. از نظر تاریخی، اصطلاحاتی مانند خستگی شدید

۲۹. Lizabet Roemer

۳۰. Thomas Borkovec

عضله قلب «قلب تحریک‌پذیر» نوروز قلبی «سندروم فعالیت» و «آشتی عصبی عروقی» همه برای توصیف اختلالات مزمن اضطراب که در آن‌ها تنگی نفس، طیش قلب، خستگی، عدم تحمل فعالیت و اشتغال ذهنی با حالات جسمی عالمی عده اختلال را تشکیل می‌داده‌اند، مورداستفاده قرار گرفته‌اند. «خستگی عصبی» یکی دیگر از اصطلاحاتی است که برای اختلالات اضطراب فراوان بکار رفته است. «نوروز اضطراب» که به‌وسیله فروید بکار رفت، متباور از چهل سال است که در مطالعات اختلالات اضطراب کاربرد داشته است. بنابراین واژه اضطراب به نوعی مصدق نگرانی است.

اضطراب امتحان

بیابان‌گرد (۱۳۸۱) بیان می‌دارد که اصولاً هر امتحانی یا آزمونی هیجان و اضطراب خاص خود را دارد. لکن هنر انسان در این است که با حداقل اضطراب از عهده انجام بزرگ‌ترین امتحانات برآید. البته بدیهی است که وجود اضطراب به‌خودی خود امری غیرعادی نیست، اما آنچه می‌تواند به عنوان یک عامل آزاردهنده و بازدارنده مورد توجه قرار گیرد، شدت هیجان‌زدگی و یا اضطراب فوق العاده‌ای است که در آزمون‌های مختلف برخی از افراد دچار آن می‌شوند. تجربه نشان داده است که عوارض اضطراب و فشار روانی حاصله از امتحان در عده زیادی از امتحان‌دهندگان بروز می‌کند. وقوع آن یک پدیده اتفاقی و نادر نیست که فقط گروه محدودی از آن‌ها را مبتلا سازد، بلکه همه افرادی که با امتحان سروکار دارند کم یا زیاد نگرانی و فشار و وحشت امتحان را تجربه نموده اند؛ لکن در گروه تحقیق ما دانشجویانی که عدم اعتماد به معلومات و یادگیری خویش را ندارند (۰/۰۲۳) یا دانشجویانی که تردید در درست بودن پاسخ‌ها را دارند یا ۰/۰۱۷ دانشجویانی که عدم آمادگی و فرصت کم برای مطالعه داشتند، قطعاً بیشتر از سایر دانشجویان دچار اضطراب امتحان می‌گردند بخصوص دانشجویانی که تجارت ناخوشایند از شکست‌های پی‌درپی امتحانی داشته یا همواره به دلایل عدیده انتظار کسب بهترین نمرات را دارند (مثلاً انتظارات خانواده یا شرایط معدل برای کسب شغل یا رقابت و چشم هم‌چشمی و مدرک‌گرایی) امکان دست زدن به تقلب برای رسیدن به نمره قابل قبول دور از انتظار نیست.

سایر عواملی که در «تقلب کردن» دانشجو تأثیرگذارند عبارت اند از:

خانواده، مسئولان آموزشی و اداره‌کنندگان جلسات امتحانی، معلمین و استادان، نقش صداوسیما در گسترش تقلب، سینما و سریال‌ها، کامپیوتر (اینترنت و بازی‌های رایانه‌ای)، کتاب‌های کمک‌درسی در قالب سوالات و پاسخ‌ها به تمرینات، اقتصاد، دادوستد عمومی، تعاملات و ارتباطات اجتماعی، امور قضایی جامعه، دوستان و همسالان، پایگاه‌های طبقاتی (اقتصادی - اجتماعی - فرهنگی)، سستی ایمان و... (صادقی و همکاران، ۱۳۹۰)

.(۳۸)

مروری بر مبانی نظری پژوهش و تحقیقات پیشین نشان می دهد که از نظر پژوهشگران و صاحب نظران، تقلب و پیامد های نظیری بی اخلاقی علمی (عدم صداقت علمی)، سرقت علمی، ناکارامدی آموزش شهر وندان مسئول و نهایتاً اثر گذاری منفی این موارد بر آموزش عالی، خود تحت تاثیر عوامل گوناگونی است. بنا براین پژوهش در باره تقلب یا تخلف دانشجویان به لحاظ نظری و کاربردی مستلزم توجه به عوامل زیر است:

– عوامل زمینه ای علاوه بر عوامل فردی در تقلب

– موضوع اضطراب امتحان، ترس از شکست و برای رهایی از این نوع انرژی های منفی مرتكب تقلب شدن

– عامل یادگیری اجتماعی

– تاثیر عوامل پاداش دهنده مانند: تقویت احساس موافقیت، هیجان انگیز بودن، زرنگ بودن و دسترسی اسان به نتیجه مطلوب

– تاثیر فیلم ها، بازیهای رایانه ای و نوع پاداش های ان و همچنین عناصر فضای مجازی

به نظر می رسد نکته قابل توجهی ای را که می توان به مباحث نظری مطرح شده و پیشینه های پژوهش اضافه نمود، نوعی تقلیل گرایی یا فرو کاستن مفهوم تقلب به سطح سرگرمی و هیجان است، حتی برای نمونه در بسیاری از اجتماعات سرگرم کننده مانند گروههای مجازی و بازیهای رایانه ای که دانشجویان در ان عضو هستند، انواع روشهای دور زدن قوانین و اصول عضو شدن در گروه و یا ارتقا به مرحل بالاتر در بازی ها را تحت عنوان "کدهای شکستن قفل مراحل" به راحتی به کاربران آموزش و در اختیار انان قرار می دهند. در واقع نوعی آموزش غیر مستقیم "تقلب" صورت می پذیرد.

بنا براین باید توجه داشت چگونگی شکل گیری پدیده تقلب دانشجویان در محیط هایی نظیر فضای آموزش عالی خود عميقاً تحت تاثیر عوامل مختلف جامعه شناختی، فردی و روان شناختی، همچنین زمینه ای و محیطی است.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش از نوع مقطعی و با هدف توصیفی- تبیینی است. از آن جا که این تحقیق به دنبال درک و شرح واژه تقلب از دیدگاه استادان و کارشناسان مسئول آموزش موسسات عالی شهر رشت و نوع تفسیر آنان از جهان اجتماعی بوده است، جمع آوری داده ها با رویکرد کیفی و تکنیک مصاحبه نیمه ساختار مند با ۲۰ نفر از استادان و کارشناسان مسئول آموزش که به روش نمونه گیری هدفمند انتخاب شده بودند، صورت گرفت.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل مصاحبه

در این تحقیق از ابزار مصاحبه به صورت نیمه ساختارمند استفاده گردید و تعداد ۹ سؤال از استادان دانشگاه‌های گیلان، علوم پزشکی، آزاد اسلامی و پیام نور پرسیده شد. روش تجزیه و تحلیل متون مصاحبه از نوع کد گذاری موضوعی بوده است. بدین صورت که ابتدا پاسخ‌ها تبدیل به گزاره‌های متئی اصلی شدند سپس از بین گزاره‌ها، مفاهیم اصلی انها براساس نوع مضمون و موضوع، کد گذاری شدند.

جدول ۱: توزیع فراوانی گروه‌بندی‌ها

نمونه	فراآنی	درصد معابر	درصد	فراآنی	فراآنی تجمعی
استاد دانشگاه گیلان	۳	۱۵	۱۵	۱۵	۱۵
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	۳	۱۵	۱۵	۱۵	۳۰
استاد دانشگاه آزاد اسلامی رشت	۳	۱۵	۱۵	۱۵	۴۵
استاد دانشگاه پیام نور رشت	۳	۱۵	۱۵	۱۵	۶۰
مسئولان آموزشی دانشگاه گیلان	۲	۱۰	۱۰	۱۰	۷۰
مسئول آموزشی دانشگاه علوم پزشکی	۲	۱۰	۱۰	۱۰	۸۰
مسئول آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	۲	۱۰	۱۰	۱۰	۹۰
مسئول آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	۲	۱۰	۱۰	۱۰	۱۰۰
جمع کل	۲۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	

در این بخش هر یک از سوالات مصاحبه نسبت به تعداد فراآنی آن در ۲۰ نفر نمونه به تفکیک مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت:

سوال اول پژوهش: چرا دانشجویان اقدام به تقلب یا تخلف می‌کنند؟

در این رابطه استادان دانشگاه‌های گیلان، علوم پزشکی، آزاد اسلامی و پیام نور و کارشناسان مسئول آموزشی و دانشجویی به اظهارنظر پرداخته‌اند و محورهای مختلفی را مدنظر قرار داده‌اند که برخی از مهم‌ترین علل اقدام به تقلب دانشجویان بر اساس کدگذاری موضوعی عبارت است از:

جدول ۲: علل اقدام به تقلب دانشجویان براساس کدگذاری موضوعی

نیوتن بلوغ اجتماعی کافی در دانشجویان	فضای جلسه امتحان	نداشتن انگیزه کافی	عدم اجرای قوانین و مقررات	عدم آمادگی برای امتحان	کوتاهی در انجام تکالیف دانشجوئی	عدم تسلط بر موضوع درسی
استرس ناشی از امتحان	شیطنت‌های طبیعی در دوران دانشجویی	عدم آشنائی دانشجویان با وظایف محوله	وسوسه‌های درونی	نمره گرانی	نداشتن اعتماد به نفس کافی	مدرک‌گرایی
عدم حضور مستمر در کلاس‌ها	اضطراب ناشی از نتیجه امتحان	مشکلات سیستم ارزشیابی و امتحان	نشان دادن روحیه شجاعت	تدریس نامطلوب	ویژگی‌های شخصیتی دانشجویان	خودنمایی

به عنوان نمونه به بعضی از اظهارنظرهای استادان و کارشناسان مسئول آموزش در دانشگاه‌های فوق‌الذکر اشاره می‌شود:

جدول ۳: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۱

پرسش ۱: چرا دانشجویان اقدام به تقلب یا تخلف می‌کنند؟	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه‌ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه گیلان	«چون ملاک در جامعه امروز فقط داشتن مدرک است لذا هدف دانشجویان فقط گذراندن دروس هست. همچنین به دلیل این‌که انگیزه‌ای برای یادگیری ندارند لذا اقدام به تقلب می‌کنند.» (۲)	۱۰
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«دلایل متعددی وجود دارد و لیکن یکی از بارزترین	۱۵

تحلیل کیفی پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان از دید گاه.../۶۹

	دلایل، نظام آموزشی و ارزشیابی و اهمیت بیش از حد به نمره در نظام آموزشی است.» (۳)	
۱۰	«عدهای از دانشجویان به دلیل نداشتن آمادگی در جلسه امتحان مجبور به تقلب می‌شوند اما افرادی هم به دلیل نداشتن استرس امتحان و نداشتن اعتماد به نفس و عدم اطمینان به علم خود ممکن است اقدام به تقلب بنمایند.» (۲)	استاد دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۵	«چون در مورد امتحان اضطراب دارند و می‌ترسند قبول نشوند.» (۱)	استاد دانشگاه پیام نور رشت
۵	«حجم زیاد دروس، ویژگی‌های خاص دروس که زمینه را برای تقلب فراهم می‌کنند و قوانین و مقرراتی که باعث بروز تقلب می‌شوند.» (۱)	یکی از مسئولان آموزشی دانشگاه گیلان
۵	«به دلیل این‌که نظام آموزشی مبتنی بر نمره است نه مهارت.» (۱)	یک مسئول آموزشی دانشگاه علوم پزشکی
۱۰	«چون توانایی علمی ندارند و به دنبال گرفتن مدرک بدون علم هستند.» (۲)	مسئول آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۱۰	«عوامل مختلفی در این خصوص دخالت دارند که عبارت‌اند از: عدم توانایی دانشجویان در درک مطلب درسی و نیز ناتوانی در خواندن دروس در زمان امتحان؛ نحوه سوال‌های طراحی شده (تستی بودن سوال‌ها)؛ حجم زیاد مطالب درسی در سیستم پیام نور؛ و اثمار کردن دروس و خواندن آن در شب امتحان‌ها.» (۲)	مسئول آموزشی دانشگاه پیام نور رشت

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال اول می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ ها "عوامل روان شناختی، محیطی و اجتماعی" هستند.

سوال دوم پژوهش: تفاوت تقلب و تخلف چیست؟

در مورد تفاوت دو مفهوم تقلب و تخلف استادهای دانشگاه‌های گیلان، علوم پزشکی گیلان، آزاد اسلامی رشت و پیام نور و کارشناسان مسئول آموزش امور دانشجویی و آموزشی برخورد متفاوتی داشتند. مثلاً بعضی از آن‌ها

واقعاً تفاوت این دو را نمی‌دانستند. بعضی‌ها آن را مترادف می‌دانستند و بعضی دیگر به خوبی به تفاوت آن از زوایا و جوانب مختلف اشاره داشتند. در اینجا به بعضی از این دیدگاه‌ها به صورت مستقیم اشاره می‌شود:

جدول ۴: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۲

پرسش ۲: تفاوت تقلب و تخلف چیست؟	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه‌ها (در صد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«تقلب فعل یا عملی است که فرد دانسته مرتكب می‌شود ولی تخلف را می‌توان عدول از سلسله مراتب قانونی و گذر از مرزهای قراردادی تلقی کرد. تخلف بیشتر توسط ممتحن صورت می‌گیرد ولی تقلب توسط فرد آزمون‌شونده». (۲)	۱۰
استاد دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«تخلف شامل حال همه امور می‌شود ولی تقلب صرفاً دانشجو را در برمی‌گیرد که دچار باد زدگی و استفاده بی‌جا از امکانات شده است.» (۳)	۱۵
استاد دانشگاه پیام نور رشت	«تقلب معمولاً ندانسته و بدون این‌که دانشجو از عواقب آن باخبر باشد انجام می‌گیرد ولی تخلف یعنی خلاف کردن. درواقع دانشجو از عواقب ناشی از انجام این عمل آگاهی دارد و در این حال باز هم مرتكب آن عمل می‌شود.» (۲)	۱۰
مسئول آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«تخلف جزوی از تقلب است به عبارت دیگر ممکن است تخلف انجام شود، مثلاً بردن تلفن همراه در جلسه امتحان؛ ولی تقلب انجام نشود یعنی از آن استفاده نشود.» (۱)	۵
مسئول آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«تقلب یعنی رونوشت مطالبی از روی متن و تخلف به معنی خلاف قانون رفتار کردن.» (۲)	۱۰
مسئول آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«تقلب یک نوع تخلف است.» (۲)	۱۰

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال دوم می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "عملیاتی" کردن مفاهیم تقلب و تخلف" بوده است.

تحلیل کیفی پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان از دید گاه... / ۷۱

سوال سوم پژوهش: آیا دانشجویان با نگرش مثبت (مثلاً اگر تقلب کنی نتیجه می‌گیری) (در مقایسه با دانشجویان با نگرش منفی (مثلاً اگر تقلب کنی کار خطایی انجام داده‌ای ولی مجبوری) بیشتر تقلب یا تخلف می‌کنند؟ چرا؟

در مورد نگرش مثبت یا منفی دانشجویان نسبت به تخلف یا تقلب نیز دیدگاه‌های متعدد و متنوعی از سوی استادان دانشگاه‌های گیلان، علوم پزشکی، آزاد اسلامی و پیام نور مطرح شده که بعضی از مهم‌ترین آنها عبارت‌اند از:

جدول ۵: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۳

پرسش ۳: نگرش افراد در حین ارتکاب به تقلب	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه‌ها (در صد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«از آنجایی که دانشجویان بیشتر مایل به کسب نتیجه بهتر هستند لذا نگرش مثبت، دانشجو را بیشتر به تقلب ترغیب می‌کند.» (۲)	۱۰
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«عموماً به نظر می‌رسد که بالنگیزه مثبت اقدام به تقلب می‌شود و دلیل آن‌هم این است که به نتیجه کار خود که نمره گرفتن و یا گذراندن درس است، فکر می‌کنند.» (۱)	۵
استاد دانشگاه پیام نور رشت	«دانشجویان چون احساس گناه ندارند به تقلب مبادرت می‌کنند.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	«نوع نگرش چندان فرق نمی‌کند. به نظر می‌رسد نگرش منفی بیشتر در مواقعي بروز می‌کند که اکثر دانشجویان زمانی تقلب می‌کنند که فکر می‌کنند از غافله عقب‌مانده‌اند.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«دانشجویان به این دلیل که زشتی کار و عواقب نامیمون تقلب برای آن‌ها از بین رفته است به تقلب و تخلف روی می‌آورند.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«دانشجویان به دلیل این‌که به تقلب اعتقاد پیدا می‌کنند، دست به تقلب زده یا تخلف می‌کنند.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«دانشجوئی که مرتكب تقلب می‌شود معمولاً نگرش مثبت دارد. چون آن‌ها همواره به دلیل عدم مطالعه کافی و عدم یادگیری مطالب درسی ناچار به تقلب اقدام می‌کنند.» (۱)	۵

با توجه به یافته های مربوط به سوال سوم می توان گفت مفهوم محوری در پاسخ ها "تأثیر نگرش در کنش های فردی-اجتماعی" بوده است.

سوال چهارم پژوهش: دانشجویان متقلب یا مختلف چه ویژگی های شخصیتی دارند؟ توضیح دهد.

در مورد ویژگی های دانشجویان متقلب یا مختلف نیز دیدگاه های مختلفی ارائه گردید که دارای تنوع گسترده ای هست. در زیر بعضی از ویژگی های مطرح شده توسط استادان و کارشناسان مسئول آموزش دانشگاه های گیلان، علوم پزشکی گیلان، آزاد اسلامی رشت و پیام نور رشت اشاره می شود:

جدول ۶: پردازش واژگانی پاسخ ها به پرسش شماره ۴

پرسش ۴: دانشجویان متقلب یا مختلف چه ویژگی های شخصیتی دارند؟	نمونه های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«عدم ثبات شخصیت و نداشتن اعتماد به نفس از جمله ویژگی های باز افراد متقلب است.» (۱)	۵
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	« غالباً افرادی که تقلب می کنند دارای اعتماد به نفس بالا و البته شخصیت هنجارشکن هستند.» (۲)	۱۰
استاد دانشگاه پیام نور رشت	«افراد متقلب یا مختلف دارای خط پذیری بالای هستند.» (۳)	۱۵
کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	«درصد بالایی از این افراد از لحاظ توانایی ذهنی پائین تر از حد متوسط می باشند و درک و فهم و نگهداری مطالب درسی برایشان مشکل است به عبارت دیگر استعداد پائین تری دارند.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«این ها افراد ضعیف نفسی هستند.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«این افراد دارای درجات مختلفی از اختلالات شخصیتی می باشند و از مکانیزمهای دفاعی استفاده می کنند.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«این گونه دانشجویان همواره مضطرب بوده و به دلیل اجبار در انجام تقلب اصولاً پرخاشگر نیز هستند.» (۳)	۱۵

با توجه به یافته های مربوط به سوال چهارم می توان گفت مفهوم محوری در پاسخ ها "ویژگی های روان شناختی" بوده است.

تحلیل کیفی پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان از دید گاه... / ۷۳

سوال پنجم پژوهش: آیا بین شیوه تدریس استاد با اقدام به تقلب یا تخلف رابطه دارد؟ چرا؟
در رابطه با پاسخ به این سؤال استادان و کارشناسان آموزشی پاسخ‌های جالب و قابل توجهی را ارائه کردند؛ که به مهم‌ترین آن‌ها در اینجا اشاره می‌شود:

جدول ۷: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۵

پرسش ۵: آیا بین شیوه تدریس استاد با اقدام به تقلب یا تخلف رابطه دارد؟	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه‌ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«اگر استاد در دانشجویان ایجاد انگیزه کند و امتحان در حد تدریس او باشد اقدام به تقلب کاهش می‌یابد.» (۲)	۱۰
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«تا حدی مربوط می‌شود. گاهی اوقات دانشجویان زرنگ نیز چون قادر به فهم مطلبی نمی‌شوند اقدام به این کار می‌کنند پس مدرسین باید دروس را به‌حوبی تفهیم کنند و بفهمانند.» (۲)	۱۰
استاد دانشگاه پیام نور رشت	«به‌طور غیرمستقیم شیوه تدریس استاد با اقدام به تقلب ارتباط دارد.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	«در مواردی دیده شده است که دانشجو یا دانشجویانی در دروس عمومی و یا تخصصی حتی محظوظ ترین استاد نیز مرتکب تقلب شده‌اند پس نقش زیادی از طرف استاد قابل تصور نیست.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«مدیریت کردن کلاس توسط استاد نقش مهمی در کاهش تقلب و تخلف دارد.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«انجام تخلف یا تقلب هیچ ربطی به شیوه تدریس ندارد، ولی اساتیدی که سخت‌گیری بیشتری دارند بیشتر با این امر مواجه می‌شوند.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«اگر یک مدرس در ارائه مطالب درسی ناتوان باشد مطمئناً به دلیل عدم انتقال مطالب و عدم درک دانشجو از مفاهیم ارائه شده، بمناچار به تقلب روی می‌آورند.» (۱)	۵

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال پنجم می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "نحوه مدیریت و شیوه تدریس استادان" بوده است.

سوال ششم پژوهش: آیا بین محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه‌ای مشاهده می‌کنید؟ چرا؟ در مورد رابطه محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف موارد متعددی مطرح شده است که به بعضی از مهم‌ترین آن‌ها در زیر اشاره می‌شود:

جدول ۸: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۶

پرسش ۶: آیا بین محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه‌ای مشاهده می‌کنید؟	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه‌ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«اگر محتوایات یک درس پیچیده و یا مبهم باشد و از عهده درک دانشجو خارج گردد دانشجو بمنظور عقب نماندن دست به تقلب می‌زند.» (۲)	۱۰
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«بین محتوای دروس و اقدام به تقلب رابطه وجود ندارد چون در دروس مفهومی نسبت به دروسی که سؤال‌های امتحانی آن‌ها همراه با راه حل‌های طولانی است، تقلب راحت‌تر است.» (۳)	۱۵
استاد دانشگاه پیام نور رشت	«بعید است که بین محتوای دروس و اقدام به تقلب رابطه وجود داشته باشد.» (۲)	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	«تا حدودی رابطه بین محتوای دروس و اقدام به تقلب یا تخلف را می‌توان متصور شد و عمدها در درس‌های عمومی که دارای حجم زیاد و حفظ کردنی باشد ارتکاب به تقلب بیشتر است.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«دروسی که آزمون‌های آن فقط به محفوظات مربوط باشد در معرض تقلب بیشتری قرار دارند ولی در دروس مهارتی امکان تقلب کمتر است.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«در دروس با حجم زیاد ضمن ایجاد خستگی و کسالت، موجبات تقلب و تخلف بیشتر فراهم است.» (۱)	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«در دروسی که یادگیری و درک مفاهیم آنان مشکل است دانشجو به دلیل عدم درک این مفاهیم بهنچار رو به تقلب می‌آورد.» (۲)	۱۰

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال ششم می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "رابطه محتوای درس و تقلب" بوده است.

سوال هفتم پژوهش: آیا بین رشته تحصیلی، نوع موسسه آموزش عالی، سن، جنسیت و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه وجود دارد؟ چرا؟

در رابطه با ارتباط بین رشته تحصیلی، نوع موسسه آموزش عالی، سن، جنسیت و اقدام به تقلب یا تخلف نظرات گوناگونی از سوی استادان، کارشناسان مسئول آموزش و مدیران حوزه‌های مختلف آموزشی و دانشجوئی ارائه گردید که بعضی از مهم‌ترین آن‌ها عبارت‌اند از:

جدول ۹: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۷

پرسش ۷: آیا بین رشته تحصیلی، نوع موسسه آموزش عالی، سن، جنسیت و اقدام به تقلب یا تخلف رابطه وجود دارد؟	نمونه‌های پاسخ پاسخگویان به سوالات	تحلیل واژه‌ها (درصد فراوانی)
استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	در رشته‌هایی که مفاهیم ساده‌تر باشد و یا موسسه آموزشی سخت‌گیری کمتری اعمال کند و نیز در سنین کمتر به دلیل روحیه جوانی و ریسک‌پذیری احتمال تقلب بیشتر است ولی در مورد جنسیت تفاوتی وجود ندارد. «(۳)»	۱۰
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	در مؤسسات آموزش عالی که ضوابط و مقررات خاصی وجود نداشته باشد و در افراد کم سن سال بیشتر تقلب صورت می‌گیرد. «(۲)»	۱۰
استاد دانشگاه پیام نور رشت	در رشته‌هایی که نیاز به اندیشه‌یدن دارند، در افرادی که سن بالاتر دارند و افراد مذکور بیشتر است. «(۱)»	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	«این موضوع نیاز به تحقیق دارد.» «(۲)»	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	در افرادی که در جستجوی مدارک بالاتر هستند و نیز افراد نالایقی که به دنبال صرفاً کسب مدرک و نمره هستند تلاش برای تقلب بیشتر است و این چندان تفاوتی در جنس و سن ندارد. «(۱)»	۵
کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت	تقلب در سنین بالاتر و در علوم انسانی بیشتر است ولی از نظر نوع موسسه آموزش عالی تفاوت چندانی وجود ندارد. «(۲)»	۱۰
کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت	«عموماً افراد جوانتر و آقایان بیشتر مرتكب تقلب می‌شوند.» «(۲)»	۱۰

با توجه به یافته های مربوط به سوال هفتم می توان گفت مفهوم محوری در پاسخ ها "ویژگیهای جمعیت شناختی" بوده است.

سوال هشتم پژوهش: چه ارتباطی بین وجود اضطراب و اقدام به تقلب یا تخلف در دانشجویان مشاهده می کنید؟

در مورد رابطه بین وجود اضطراب و اقدام به تقلب یا تخلف در دانشجویان، اظهارنظرهای متنوعی از طرف استادان دانشگاه های گیلان، علوم پزشکی گیلان، آزاد اسلامی رشت و پیام نور رشت کارشناسان مسئول آموزش و مدیران حوزه های مختلف آموزشی و دانشجوئی صورت گرفت که مهم ترین آن ها به طور کلی عبارت اند از:

جدول ۱۰: پردازش واژگانی پاسخ ها به پرسش شماره ۸

تحلیل واژه ها (در صد فراوانی)	نمونه های پاسخ پاسخگویان به سوالات	پرسش ۸: چه ارتباطی بین وجود اضطراب و اقدام به تقلب یا تخلف در دانشجویان مشاهده می کنید؟
۱۵	«عمولاً مسلط نبودن بر درس موجب اضطراب می شود و برای به وجود نیامدن اضطراب و یا از بین بردن آن افراد به تقلب دست می زند.» (۳)	استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان
۱۵	«عمولاً اضطراب موجود در این دسته از دانشجویان ناشی از حضور در جلسه آزمون است نه به علت عمل تقلیلی که می خواهند انجام بدهند. آن ها برای انجام تقلب از قبل تصمیم گرفته اند و برای رسیدن به نتیجه انجام آن، به آرامش دست پیدا کرده اند . شاید بهتر باشد به جای اضطراب در تقلب از دست پاچگی و عجله استفاده شود که این امر موجب لو رفتن اکثر متقلیین می شود.» (۳)	دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۱۰	«بین اضطراب و ارتکاب به تقلب رابطه مستقیم وجود دارد یعنی دانشجوی مضطرب اقدام به تقلب می کند.» (۲)	استاد دانشگاه پیام نور رشت
۱۵	«اضطراب اگر جدی باشد به همان شکل در یادگیری تأثیر منفی دارد و این تأثیر منفی خود را در ارتکاب به تقلب یا تخلف نشان می دهد.» (۳)	کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان
۵	«دانشجوئی که اضطراب دارد عموماً نمی تواند تقلب کند.» (۱)	کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان

تحلیل کیفی پدیده تقلب یا تخلف دانشجویان از دید گاه... / ۷۷

۱۰	«دانشجویان مضطرب به دلیل این‌که امکان فراگیری در آن‌ها کمتر است بیشتر دچار تقلب می‌شوند.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت
۱۰	«ترس از امتحان، حجم زیاد مطالب درسی و موارد مشابه آن موجب بروز اضطراب می‌شوند و همه این‌ها زمینه را برای تقلب فراهم می‌کنند.» (۲)	کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال هشتم می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "رابطه اضطراب و تقلب" بوده است.

سوال نهم پژوهش: آیا تقلب یا تخلف را می‌توان از سیستم آموزشی حذف کرد؟ چگونه؟

در رابطه با این سؤال نیز نظرات و ویژگی‌های متعدد و متنوعی مدنظر استادان و کارشناسان مسئول آموزشی در دانشگاه‌های مختلف و تحت مطالعه ابراز گردید که به بعضی از مهم‌ترین آن‌ها در زیر اشاره می‌شود:

جدول ۱۱: پردازش واژگانی پاسخ‌ها به پرسش شماره ۹

پرسش ۹: آیا تقلب یا تخلف را می‌توان از سیستم آموزشی حذف کرد؟	نمونه‌های پاسخ پاسخ‌گویان به سوالات (درصد فراوانی)	تحلیل واژه‌ها
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	استاد دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«مانند کشورهای پیشرفت‌هه، باید به سمت پژوهه‌ای کردن دروس و کم کردن اهمیت امتحان حرکت کنیم.» (۲)
دانشگاه آزاد اسلامی رشت	دانشگاه آزاد اسلامی رشت	«تا حدودی می‌توان تقلب را از سیستم آموزشی حذف کرد. اگر ارزیابی دانشجو را منوط به امتحان نهانی نکیم در کاهش تقلب مؤثر خواهد بود.» (۲)
استاد دانشگاه پیام نور رشت	استاد دانشگاه پیام نور رشت	«می‌توان با در نظر گرفتن تمهداتی در برگزاری امتحان آن را کم کرد.» (۱)
کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	کارشناس آموزشی دانشگاه گیلان	«خبر نمی‌توان آن را حذف کرد ولی با جهد و کوشش فراوان و تغییر در سیستم آزمون‌ها و بررسی وضعیت دانشجویان در طول تحصیل بتوان آن را کاهش داد.» (۲)
کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	کارشناس آموزشی دانشگاه علوم پزشکی گیلان	«نمی‌دانم که این امکان وجود دارد که بتوان آن را از سیستم آموزشی حذف کرد.» (۱)

۵	<p>«با نزدیک شدن به استانداردهای آموزشی در تمام زمینه‌ها می‌توان تا حدود زیادی میزان آن را کاهش داد ولی نمی‌توان آن را حذف کرد» (۱)</p> <p>«اصلًا در هر دوره زمانی، تعدادی از افراد وجود دارند که مرتکب تقلب می‌شوند شاید اعمال سخت‌گیرانه در ایام امتحانات باعث کاهش آن شود.» (۲)</p>	<p>کارشناس آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی رشت</p> <p>کارشناس آموزشی دانشگاه پیام نور رشت</p>
---	--	--

با توجه به یافته‌های مربوط به سوال نهم می‌توان گفت مفهوم محوری در پاسخ‌ها "عوامل کاهنده تقلب" بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف اصلی این مقاله بررسی جامعه‌شناختی موضوع تقلب توسط دانشجویان و شناخت علل این مسئله از نگاه استادان دانشگاه و کارشناسان مسئول آموزش دانشگاه‌های سطح شهر رشت بود. این پژوهش با تحقیق علیخواه (۱۳۹۳) (که تحت عنوان تقلب در امتحان؛ نگاهی از درون به بررسی تقلب در امتحان در پی ریشه‌یابی دلایل تقلب، از نظریه تکنیک‌های ختشی‌سازی سایکز و ماترا استفاده کرده است که نتایج یافته‌ها حاکی از آن است که امتحانات در سیستم آموزشی کشورمان از یک مسئله سنجشی به یک مسئله ارزشی تبدیل شده است و این تبدیل نابجا عاملی در افزایش میزان تقلب در بین دانشجویان شده است) هم‌جهت است.

در رابطه با علل اقدام به تقلب دانشجویان، استادان دانشگاه‌های گیلان، علوم پزشکی، آزاد اسلامی و پیام نور و کارشناسان مسئول اموزشی به اظهارنظر پرداخته‌اند و محورهای مختلفی را مدنظر قرار داده‌اند. مواردی نظیر: عوامل روانی-محیطی-اجتماعی، توجه به معنا شناسی مفاهیم، تاثیر نگرش در کنش‌های فردی-اجتماعی، ویژگی‌های روان شناختی، نحوه مدیریت و شیوه تدریس استادان، رابطه محتوای درس و تقلب، ویژگی‌های جمعیت شناختی، رابطه اضطراب و تقلب، توجه به عوامل کاهنده تقلب از جمله این مفاهیم محوری بودند. با توجه به مفاهیم محوری کشف شده در یافته‌های پژوهش حاضر، می‌توان گفت این نتایج با یافته‌های پژوهش‌های زیر همسو است:

(همتی و کریمی، ۱۳۹۵) از نظر مفهوم محوری (توجه به معنا شناسی مفاهیم) که به مفهوم بی اخلاقی علمی رسیده‌اند.

همینطور (علیوردی‌نیا و همکاران، ۱۳۹۴) از نظر مفهوم محوری (تاثیر نگرش در کنش‌ها) که تاثیر یادگیری اجتماعی و عوامل پاداش دهنده را مطرح نموده‌اند. پژوهش (استانکلو، ۲۰۱۲) از نظر مفهوم محوری (عوامل روانی-محیطی-اجتماعی) که به مفهوم گرایش‌های عاطفی در شرایط شرم آور نظری تقلب، اشاره نموده است و

پژوهش (لاورا، ۲۰۱۴) از نظر مفهوم (ویژگی های روان شناختی) که از جمله یافته های پژوهش وی مفاهیم، روابط میان شخصی ارزش ها و عزت نفس و تسلط بوده است.

یکی از موضوعات قابل توجه جدیدی که در نتایج پژوهش حاضر کشف شده، می توان به شکل گیری پدیده ای تحت عنوان "سازگاری ارزشی" اشاره نمود. به گونه ای که به نظر می رسد اگر در این مرد اسیب شناسی فرهنگی صورت نگیرد، دانشجویان به تدریج "تقلب" را نوعی سازگاری ارزشی خواهند داشت، بدین معنی که در جمع خود و سایر گروههای جامعه، تقلب را نوعی کنش پاداش دهنده تلقی می نمایند. بنا بر این کنش های توأم با موفقیت، هیجان و تشویق دوستان و گروههای مرجع از جمله موارد پاداش دهنده خواهد بود. تحلیل نتایج پژوهش نشان می دهد که اقدام به تقلب خود پیامد ناشی از عوامل مهمی است

عدم اگاهی کافی از پیامد های رفتار های نابهنجار علمی یکی از این عوامل است. دانشگاهها به دلیل ارائه ظرفیت های لازم برای انواع تبادلات علمی و برقراری اجتماعات علمی گوناگون، زمینه واقعی شکل گیری و انتقال معرفت علمی به شمار می آیند و در نتیجه نیروی اخلاقی و انرژی عاطفی برای فعالیت های اثر بخش آموزشی و پژوهشی را فراهم می آورند. پیشرفت علمی گه در تولید دانش و تربیت موثر دانشجویان خود را نشان می دهد، تنها با تأکید بر زمینه های شناختی و فردی اتفاق نمی افتد، ارتقای کیفیت هنجاری در فضای کنšگران علمی نیز از موارد بسیار مهم است. مشاهده تنافض های موجود بین هنجارهای ذهنی ارائه شده توسط کنšگران علمی نظیر استادان و کارکنان فضای دانشگاهها و رفتار های عملی نا همگون با هنجار ها در آنان منجر به تقویت احساس دو گانگی و گرایش به سمت هنجارهای ضد علمی در میان دانشجویان خواهد شد. به نظر می رسد تحلیل اسیب شناختی ساختارهای تعا ملاتی و ارتباطاتی در فضای اجتماعی علم ضروری باشد.

از عوامل دیگر می توان به تاثیرات فرسودگی تحصیلی بر عملکرد دانشجویان اشاره نمود. احساس فرسودگی تحصیلی که خود در مواردی مانند کاهش تعهد دانشجویان نسبت به انجام کار های اموزشی، کاهش علاقه به ادامه تحصیل و کاهش میزان مشارکت علمی دانشجو پس از فارغ التحصیل شدن، نمایان می شود خود بر ویژگیهای فردی دانشجویان نظیر خستگی هیجانی، زوال شخصیت و خود کارامدی منفی تاثیر می گذارد و در نهایت زمینه بروز اقداماتی مانند تقلب را فراهم می آورد.

همچنین می توان به عواملی نظیر فقدان مکانیزم های کارامد پاداش دهنده در زمینه تقویت هنجارهای مثبت در فضای کنšگران علمی، نادیده گرفتن بررسی اسیب شناختی گسترش روحیه مصرف گرایی در فضای دانشگاهها، کمرنگ بودن اهمیت الگوسازی فرهنگی در زمینه پیامدهای زیان بار تقلب و عدم توجه به کاربرد انواع رسانه ها در همین بخش، توزیع نا عادلانه امتیازهای علمی در فضای کنšگران علم، اشاره نمود که همگی در یک فرایند اجتماعی در محیط دانشگاهی و در بسیاری از موارد ممکن است به شکل گیری اقداماتی نظیر

تقلب منجر شوند. با توجه به یافته‌های پژوهش و زوایای پنهان در پژوهش‌های پیشین می‌توان به چند پیشنهاد کاربردی و اجرایی در این زمینه اشاره نمود:

— با توجه به اهمیت روابط دانشجویان با دوستان و استادان خود و تاثیر گذاری این روابط در افزایش موفقیت تحصیلی و بهبود ارزیابی انان از خویشتن، انواع آموزش‌های دانشگاهی می‌تواند از شیوه‌های فرد گرایانه و یا تعاملات اندک در کلاس درس به آموزش‌های اجتماعی و یادگیری جمعی و عملی مفاهیمی نظری اخلاق کار علمی، فرهنگ صداقت علمی، بازدارندگی نسبت به بی‌اخلاقی علمی و هنجارهای تولید کننده ان در فضای مناسبات گسترش‌دهتر انسانی تبدیل شود.

— تقویت نظام‌های نگهداری منابع انسانی و حفظ سرمایه‌های اجتماعی در دانشگاهها می‌تواند در کاهش بروز اقداماتی مانند تقلب در دانشگاهها موثر باشد. این فرایند تقویت می‌تواند از طریق طراحی شیوه‌ها یی نظریگسیترش اعتماد سازی در بین دانشجویان نسبت به دانشگاه و فضای کنشگری علمی در آن، افزایش روحیه مشارکت پذیری علمی و کمک به تراکم بیشتر تولید دانش در آن، ارتقای انسجام گروهی علمی در بین دانشجویان و شکل‌گیری پدیده "ما دانشجویان"، انجام شود.

— توجه بیشتر به مکانیزم‌های خود کنترلی در بین دانشجویان، بخشی از این فرایند خود در ادامه شکل‌گیری پدیده "ما دانشجویان" بروجود می‌آید یعنی خود دانشجویان ناظر عملکرد های خویش و سایر دانشجویان هستند. بخش دیگری از این فرایند توسط آموزش‌های کاربردی دانشگاهی و نحوه استفاده از انواع رسانه‌ها می‌تواند صورت گیرد. این آموزش‌ها در زمینه باز اندیشه هنجارهای مثبت علمی در فرد، خود منجر به تقویت مکانیزم‌های خود کنترلی و کاهش بروز پدیده‌هایی به مانند تقلب در میان دانشجویان، خواهد شد.

منابع

— امینی، میرزا، پریزاد، مرجان، ریواز، سارا، ثاقب، محمد مهدی، ریواز، مژده (۱۳۹۴)، مقایسه نگرش و عملکرد دانشجویان پژوهشکی مقطع بالینی دانشکده پژوهشکی شیراز در زمینه انواع تقلب دانشگاهی (تقلب در امتحان، تقلب در بالین و تقلب در نوشتن پژوهش و مقاله)، مجله مرکز مطالعات و توسعه آموزش پژوهشکی، دوره دوازدهم، شماره ۵: ۶۱۷-۶۰۹.

— جان ای، گلاور، راجراج. برونینگ (۱۳۷۵) روانشناس تربیتی (اصول و کاربرد آن)، ترجمه علیقی خرازی. مرکز نشر دانشگاهی.

— خامسان، احمد، امیری، محمد اصغر (۱۳۹۰)، بررسی تقلب تحصیلی در میان دانشجویان دختر و پسر، فصلنامه اخلاق در علوم فناوری، سال ششم، شماره اول.

— ذاکر صالحی، غلامرضا (۱۳۸۳)، درآمدی بر جامعه شناسی آموزش عالی، تهران، انتشارات کویر.

صادقی، عباس، افقی، نادر، بنا پور حمیدی، محمدحسن (۱۳۹۰)، «بررسی عوامل مؤثر بر انجام تقلب در بین دانشجویان مؤسسه آموزش عالی شهر رشت» طرح پژوهشی دانشگاه گیلان.

علیخواه، فردین، بولاغی، مهدی، یاقوتی، هدا (۱۳۹۳)، تقلب در امتحان؛ نگاهی از درون (مطالعه‌ای در بین دانشجویان دانشگاه گیلان)، راهبرد فرهنگ، شماره بیست و هفتم.

علیوردی‌نیا، اکبر، جانعلیزاده، حیدر، عمرانی دهکهان، سجاد (۱۳۹۴)، بررسی نقش یادگیری اجتماعی در تقلب دانشگاهی، مسائل اجتماعی ایران، سال ششم، شماره ۲۷: ۷۱-۱۰۳.

فعلی، سعید، صفروپور، سعید، رسولی آذر، سلیمان (۱۳۹۳)، عوامل موثر بر تقلب دانشجویان در آزمونهای دانشگاهی، فصلنامه پژوهش و برنامه‌ریزی در آموزش عالی، شماره ۷۱: ۷۷-۵۷.

معین، محمد (۱۳۹۲) فرهنگ فارسی، تهران انتشارات امیرکبیر. جلد اول.

میر شریفا، سید مهدی (۱۳۸۲)، نقش ستیزه‌های خانواده در ایجاد کودکان خیابانی. چکیده مقالات همایش امنیت اجتماعی، اسفند.

نیک گهر، عبدالحسین (۱۳۸۳)، مبانی جامعه‌شناسی، تهران، انتشارات توپیا.

همتی، رضا، کریمی، سحر، زمانی، بی‌بی عشرت (۱۳۹۵)، بی‌اخلاقی در میان دانشجویان تحصیلات تکمیلی، فصلنامه اخلاق در علوم انسانی، سال دوازدهم، شماره ۲: ۱۱۶-۱۰۵.

Batool, S., Abbas, A., & Naeemi, Z. (۲۰۰۱). Cheating behavior among undergraduate students. *International Journal of Business and Social Science*, ۲(۳).

Brimble M, Stevenson P (۲۰۰۵). Perceptions of the prevalence and seriousness of academic dishonesty in Australian Universities. *The Australian Educational Researcher* ۳۲(۴).

Brown.F.B.(۱۹۷۶). *Principles Of Educational And Psychological Testing*. ۲nd ed. New York: Holt, Rinehart Winston.

Cummings, R., Maddux, C. D., Harlow, S., & Dyas, L. (۲۰۰۲). Academic misconduct in undergraduate teacher education students and its relationship to their principled moral reasoning. *Journal of Instructional Psychology*, ۲۹(۴).

Farnese, M. L.; C. Tramontano; R. Fida & M. Paciello. (۲۰۱۱). Cheating Behaviors in Academic Context: Does Academic Moral Disengagement Matter? *International Conference on Education and Educational Psychology (ICEEPSY ۲۰۱۱)*. Procedia Social Behavioral Science.

Gerdeman RD (۲۰۰۰). Academic Dishonesty and the community College. Available at ERIC)ED ۴۴۷۸۴۰: <http://www.eric.ed.gov>): Retrieved ۲۰۰۹/۹/۲۰.

- Jensen.L.A., Arnett.J.J., Feldman.S.S., Cauffman.E. ۲۰۰۲. It's Wrong, But Everybody Does It: Academic Dishonesty among High School and College Students. *Contemporary Educational Psychology*, Volume ۲۷, Number ۲ . pp. ۲۰۹-۲۲۸(۲۰).
- Kerkvliet, J. (۱۹۹۴). Cheating by economics students: A comparison of survey results. *The Journal of Economic Education*, ۲۵.
- Laura Teodora, D (۲۰۱۴). Academic cheating in college student: relations among personal values, self-esteem and mastery, *Procedia- Social and Behavioral Science* ۱۸۷, Available online at www.sciencedirect.com.
- McCabe, D. L. & L. K. Trevino. (۱۹۹۷). Individual and Contextual Influence on Academic Dishonesty: A Multicampus Investigation. *Research in Higher Education*.
- McCabe, D. L., Trevino, L. K., & Butterfield, K. D. (۲۰۰۱); Cheating in academic institutions: A decade of research. *Ethics & Behavior*, ۱۱(۳).
- Miranda MS. Freire C. (۲۰۱۱). Academic dishonesty: understanding how undergraduate students think & act. Braga, Portugal: ISATT Conference in University of Minho.
- Nowell, C., & Laufer, D. (۱۹۹۷). Undergraduate students cheating in the fields of business and economics. *The Journal of Economic Education*, ۲۸.
- Park C. (۲۰۱۲). In other (people's) words: plagiarism by University students-literature and lessons. *Assessment and Evaluation in Higher Education*; ۲۸ (۵): ۴۷۱-۴۸۸.
- Rettinger DA, Jordan AE (۲۰۰۰). The Relations among Religion, Motivation, and college cheating: A Natural Experiment. *Ethics & Behavior* ۱۰(۴).
- Run-Xian, Z., & Xiao-Pin, Z. (۲۰۰۷). On the cause of university students cheating phenomenon from the perspective of Albert Banduras reciprocal determinism. *US-China Education Review*, ۵(۵).
- Stanculescu, E (۲۰۱۲). Affective Tendencies in Embarrassing Situations and Academic Cheating Behavior, *Procedia- Social and Behavioral Sciences* ۱۸.
- Stern, E. B., & Havlicek, L. (۱۹۸۱). Academic misconduct: Results of faculty and undergraduate student surveys. *Journal of Allied Health*, ۱۰(۲).
- Teixeira AC, Rocha MF. (۲۰۱۰). Academic misconduct in Portugal: results from a large scale survey to University economics/business students. *Journal of Academic Ethics*; ۸ (۱): ۲۱-۴۱.
- Thorpe.MF., Reed.BD., Pittenger.DJ(۱۹۹۹.) Cheating The Researcher. A Study Of The Relation Between Personality measures and self- reported cheating. *College student Journal*.
- Wideman, M. A. (۲۰۱۸). Academic dishonesty in postsecondary education: A literature review. *Transformative Dialogues: Teaching & Learning Journal*, ۱(۱).